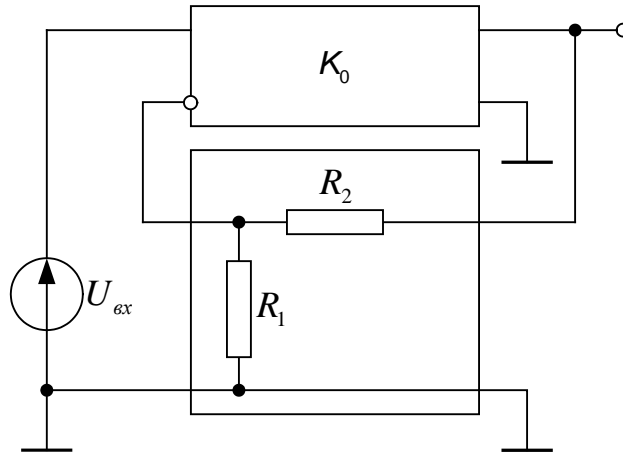

Завдання № 1

Текст завдання

Визначити коефіцієнт підсилення підсилювача на операційному підсилювачі з негативним зворотнім зв'язком, якщо $R_1 = 9$ кОм, $R_2 = 91$ кОм, $K_0 = 100$.

Розв'язок

$$K_{\Sigma} = \frac{K_0}{1 + K_0\beta}; \beta = \frac{R_1}{R_1 + R_2};$$

$$K_{\Sigma} = \frac{100}{1 + 100 \frac{9000}{9000 + 91000}} = \frac{100}{1 + 9} = 10$$

Відповідь : 10.

Завдання № 2

Текст завдання

Вказати, збільшиться чи зменшиться частота зрізу підсилювача при введенні негативного зворотнього зв'язку. Обґрунтувати висновок.

Розв'язок

$$K_{\text{під}} = \frac{K_0}{1 + p\tau}; f_{\text{зр}} = \frac{1}{2\pi\tau}$$

$$K_{\text{пзз}} = \frac{K_{\text{під}}}{1 + K_{\text{під}}\beta} = \frac{K_0}{1 + K_0\beta} \frac{1}{1 + p\tau_{\text{екв}}};$$

$$f_{\text{зрпзз}} = \frac{1}{2\pi\tau_{\text{екв}}}; \tau_{\text{екв}} = \frac{\tau}{1 + K_0\beta}$$

$$\tau_{\text{екв}} < \tau; f_{\text{зрпзз}} > f_{\text{зр}}$$

Значить частота зрізу підсилювача $f_{\text{зрпзз}}$ збільшиться відносно $f_{\text{зр}}$ при введенні негативного зворотнього зв'язку.

Відповідь : Частота зрізу підсилювача збільшиться при введенні негативного зворотнього зв'язку.

Завдання № 3

Текст завдання

Вказати, як зміниться амплітудно-частотна характеристика підсилювача при введенні негативного зворотнього зв'язку - звужиться чи розшириться. Обґрунтувати висновок.

Розв'язок

Введення негативного зворотнього зв'язку призведе до збільшення частоти зрізу, бо

$$K_{\text{під}} = \frac{K_0}{1 + \rho\tau}; f_{\text{зр}} = \frac{1}{2\pi\tau}$$

$$K_{\text{пзз}} = \frac{K_{\text{під}}}{1 + K_{\text{під}}\beta} = \frac{K_0}{1 + K_0\beta} \frac{1}{1 + \rho\tau_{\text{екв}}};$$

$$f_{\text{зрпзз}} = \frac{1}{2\pi\tau_{\text{екв}}}; \tau_{\text{екв}} = \frac{\tau}{1 + K_0\beta}$$

$$\tau_{\text{екв}} < \tau; f_{\text{зрпзз}} > f_{\text{зр}}$$

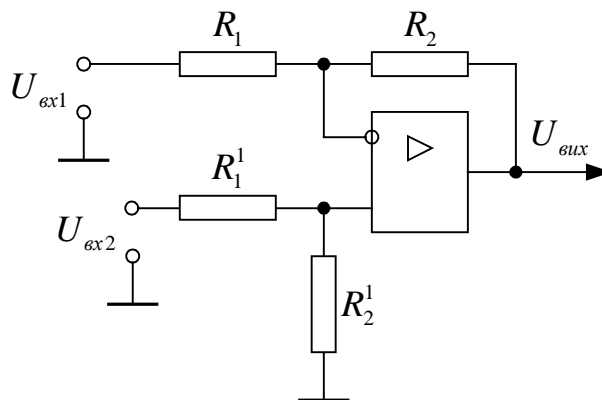
Значить амплітудно-частотна характеристика підсилювача при введенні негативного зворотнього зв'язку розшириться.

Відповідь : Амплітудно-частотна характеристика підсилювача при введенні негативного зворотнього зв'язку розшириться.

Завдання № 4

Текст завдання

Знайти вихідну напругу диференційного підсилювача, якщо
 $R_1 = R_1^1 = 10 \text{ кОм}$, $R_2 = R_2^1 = 100 \text{ кОм}$, $U_{\text{вх1}} = 1 \text{ В}$, $U_{\text{вх2}} = 1,5 \text{ В}$.

Розв'язок

$$U_{\text{вих}}^1 = -U_{\text{вх1}} \frac{R_2}{R_1} = -1 \frac{100000}{10000} = -10(\text{В})$$

$$U_{\text{вих}}^2 = U_{\text{вх2}} \frac{R_2^1}{R_2^1 + R_1^1} \frac{R_1 + R_2}{R_1} = 1,5 \frac{100000}{110000} \frac{110000}{10000} = 15(\text{В})$$

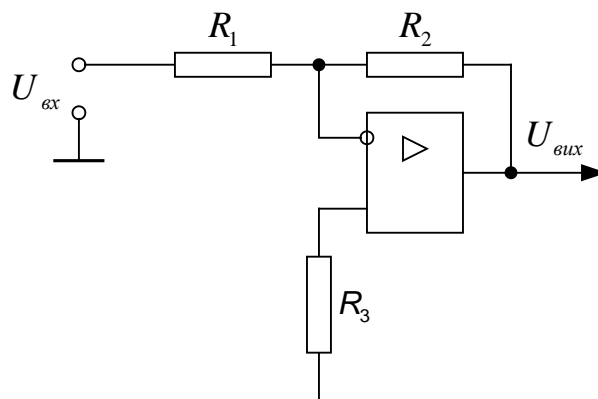
$$U_{\text{вих}} = U_{\text{вих}}^1 + U_{\text{вих}}^2 = -10 + 15 = +5(\text{В})$$

Відповідь : +5В.

Завдання № 5

Текст завдання

Визначити коефіцієнт підсилення підсилювача на операційному підсилювачі.
Задано: $R_1 = 2$ кОм, $R_2 = 8$ кОм.

Розв'язок

$$K_{\Sigma} = \frac{K_0}{1 + K_0\beta} \approx \frac{1}{\beta} = \frac{R_2}{R_1} = \frac{8000}{2000} = 4$$

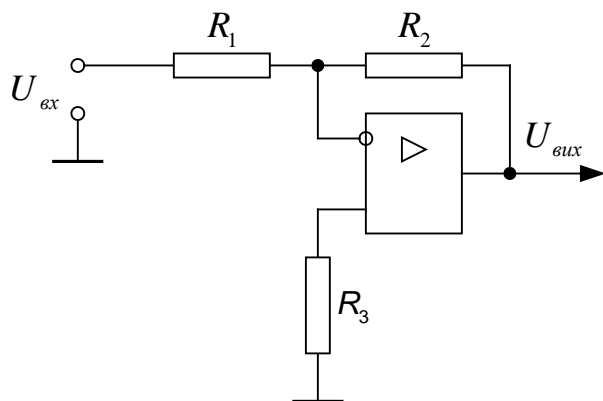
Відповідь : 4.

Завдання № 6

Текст завдання

Пояснити призначення резистора R_3 та розрахувати значення його опору.

Задано: $R_1 = 2 \text{ кОм}$, $R_2 = 8 \text{ кОм}$.

Розв'язок

Призначення резистора R_3 - компенсація струму зміщення операційного підсилювача. Значення його опору повинно біти таким, щоб падіння напруги на резисторі R_3 від струму зміщення дорівнювало падінню напруги на

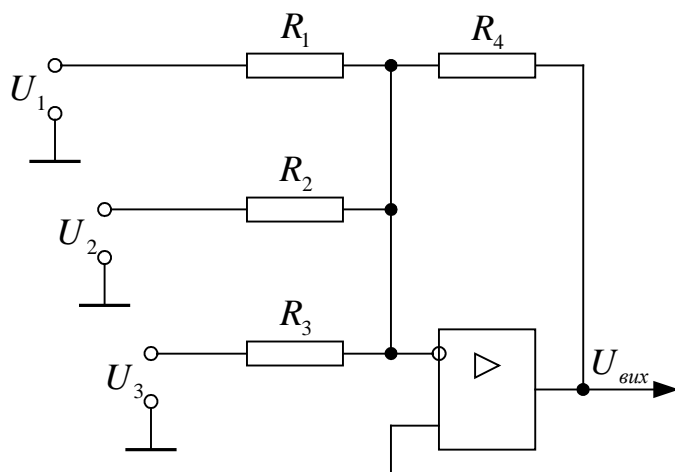
еквівалентному опорі $R_1 // R_2 = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2}$, тобто $R_3 = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2} = \frac{16000}{10000} = 1,6(\text{кОм})$

Відповідь : 1,6 кОм.

Завдання № 7

Текст завдання

Знайти вихідну напругу вагового суматора, якщо $R_1 = 1 \text{ кОм}$, $R_2 = 2 \text{ кОм}$, $R_3 = 4 \text{ кОм}$, $R_4 = 10 \text{ кОм}$, $U_1 = 1 \text{ В}$, $U_2 = -2 \text{ В}$, $U_3 = 1 \text{ В}$.

Розв'язок

$$U_{вих}^1 = -U_1 \frac{R_4}{R_1} = -1 \frac{10000}{1000} = -10(\text{В})$$

$$U_{вих}^2 = -U_2 \frac{R_4}{R_2} = +2 \frac{10000}{2000} = +10(\text{В})$$

$$U_{вих}^3 = -U_3 \frac{R_4}{R_3} = -1 \frac{10000}{4000} = -2,5(\text{В})$$

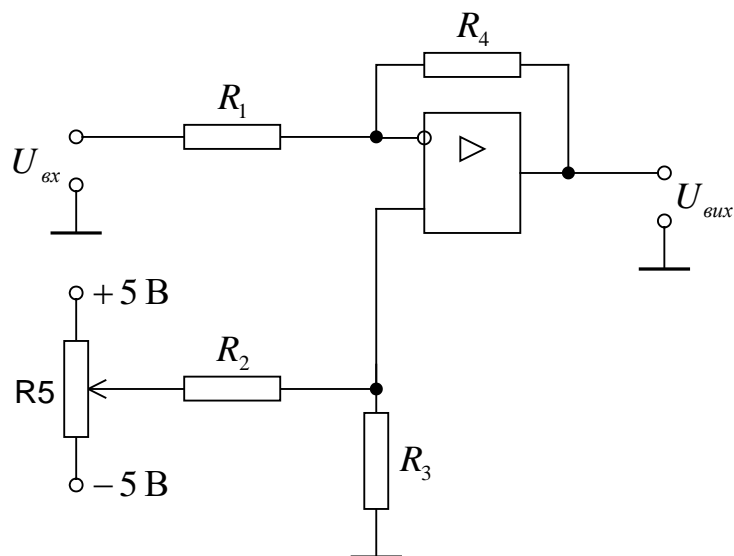
$$U_{вих} = U_{вих}^1 + U_{вих}^2 + U_{вих}^3 = -10 + 10 - 2,5 = -2,5(\text{В})$$

Відповідь : -2,5 В.

Завдання № 8

Текст завдання

Вказати призначення елементів: джерела живлення $+5\text{В}$, -5В , R_2 , R_3 , R_5 . Пояснити мету їх використання.

Розв'язок

Джерела живлення $+5\text{В}$, -5В використовуються для можливості компенсації різнополярної напруги зміщення. R_2 , та R_3 забезпечують значення напруги компенсації в тому самому діапазоні, що і напруга зміщення (резистивний подільник). R_5 дає можливість змінювати значення напруги компенсації.

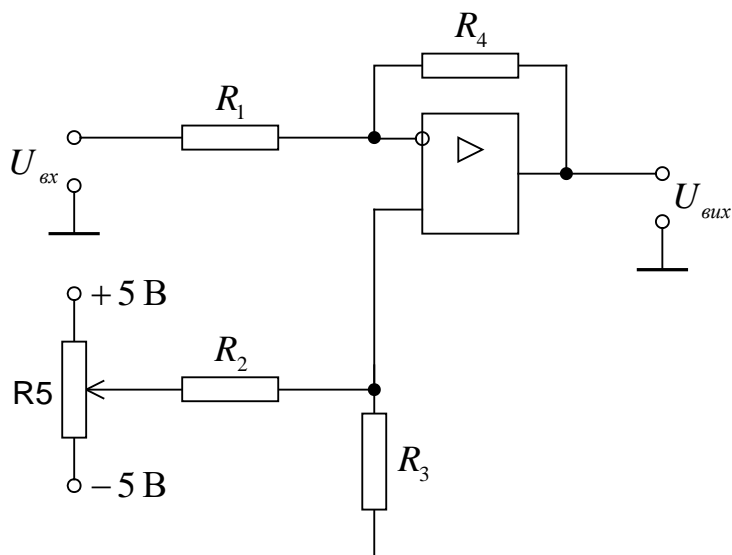
Відповідь : Компенсація напруги зміщення операційного підсилювача.

Завдання № 9

Текст завдання

Вказати умову компенсації напруги зміщення U_{3M} операційного підсилювача елементами: джерела живлення $+5V$, $-5V$, R_2 , R_3 , резистора R_5 .

Розв'язок

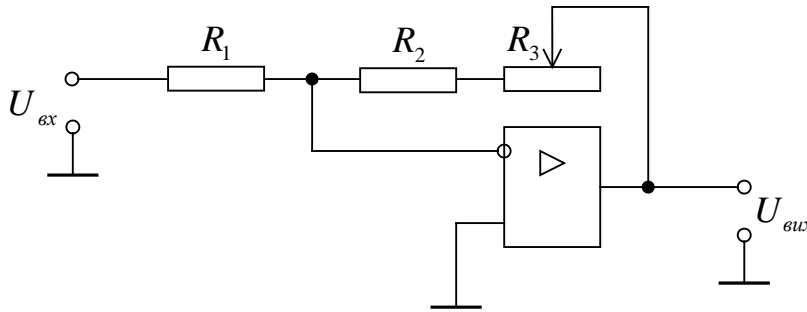
Якщо позначити напругу на середньому контакті змінного резистора R_5 через U_{R5} , то напруга на резистивному подільнику U_{R2R3} від дії напруги компенсації буде рівна $U_{R2R3} = \frac{U_{R5} R_3}{R_2 + R_3}$. Умовою компенсації напруги зміщення буде рівність значень і протилежність знаків напруги U_{R2R3} та напруги зміщення U_{3M} , тобто $U_{R2R3} = -U_{3M}$.

Відповідь : Рівність протилежної за знаком до напруги зміщення потенціалу точки між резисторами R_2 та R_3 , створеного від джерел $+5V$ та $-5V$, та напруги зміщення.

Завдання № 10

Текст завдання

Дано: $R_2 = 9$ кОм. Розрахувати опір резисторів R_1 і R_3 для забезпечення коефіцієнта підсилення $K_0 =$ від 9 до 11.

Розв'язок

Для нижнього значення 9 коефіцієнта підсилення операційного підсилювача з негативним зворотнім зв'язком $K_{\text{зз}}^{\text{min}} = \frac{R_2 + R_3}{R_1} = \frac{9000 + R_3}{R_1} = 9$, значить повинно виконуватись співвідношення $R_3 = 9R_1 - 9000$. Для верхнього значення 11 коефіцієнта підсилення $K_{\text{зз}}^{\text{max}} = \frac{R_2 + R'_3}{R_1} = \frac{9000 + R'_3}{R_1} = 11$, і повинно виконуватись співвідношення $R'_3 = 11R_1 - 9000$. Найпростіше вибрати значення $R_3 = 0$, для цього значення впливає $R_1 = \frac{9000}{9} = 1000$. Тоді значення $R'_3 = 11000 - 9000 = 2000$.

Відповідь : Один з можливих варіантів: $R_1 = 1$ кОм, $R_3 = 2$ кОм.

Завдання № 11

Текст завдання

Вказати функцію, яку виконує схема. Записати вираз для функції передачі в операторній формі через елементи схеми та вираз для перехідної характеристики схеми.

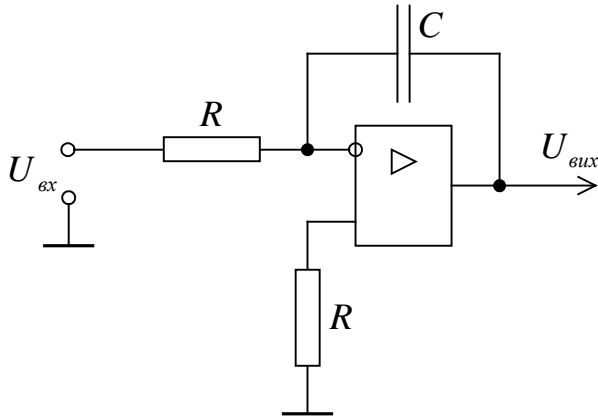
Розв'язок

Схема виконує функцію інтегрування вхідної напруги.

$$\Delta U = \Delta U' + \Delta U'', \text{ де } \Delta U' = U_{\text{вх}} \frac{1/pC}{1/pC + R} \text{ і } \Delta U'' = U_{\text{вих}} \frac{R}{R + 1/pC}.$$

Вихідна напруга: $U_{\text{вих}} = -\Delta U \cdot K_{\text{оп}}$, де $K_{\text{оп}}$ – коефіцієнт підсилення операційного підсилювача. Після підстановки отримаємо вираз для вихідної напруги:

$$\begin{aligned} U_{\text{вих}} &= -\Delta U \cdot K_{\text{оп}} = -U_{\text{вх}} \frac{K_{\text{оп}}}{1 + p\tau} - U_{\text{вих}} \frac{p\tau}{1 + p\tau} K_{\text{оп}} = \\ &= -\frac{U_{\text{вх}} \frac{K_{\text{оп}}}{1 + p\tau}}{1 + K_{\text{оп}} \frac{p\tau}{1 + p\tau}} = -U_{\text{вх}} \frac{K_{\text{оп}}}{1 + p\tau(1 + K_{\text{оп}})} \approx -U_{\text{вх}} \frac{1}{p\tau}, \text{ де } \tau = RC. \end{aligned}$$

Для перехідної характеристики, прийнявши, що $1 + K_{\text{оп}} \approx K_{\text{оп}}$ та позначивши $\tau_{\text{екв}} = K_{\text{оп}} RC$ отримаємо вираз, враховуючи інвертування сигналу операційним

підсилювачем $U_{\text{вих, ід}} \approx -U_{\text{вх}} \frac{K_{\text{оп}}}{K_{\text{оп}}} \frac{t}{RC} = -U_{\text{вх}} \frac{K_{\text{оп}} t}{\tau_{\text{екв}}}$, або $U_{\text{вих, ід}} = -E_{\text{вх}} \frac{t}{RC}$

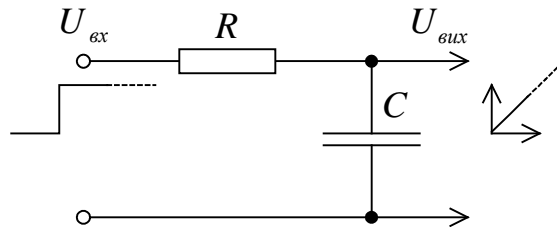
Відповідь : Функція інтегрування.

$$U_{\text{вих, ід}} = -E_{\text{вх}} \frac{t}{RC}$$

Завдання № 12

Текст завдання

Для пасивного інтегратора вказати, збільшується чи зменшується похибка інтегрування з плином часу.

Розв'язок

$$\text{Похибка інтегрування } \gamma_{\text{інт}} = \frac{U_{\text{вих}2} - U_{\text{вих}1}}{U_{\text{вих}1}} = \frac{U_{\text{вх}}(1 - e^{-t_{\text{інт}}/\tau}) - U_{\text{вх}} \cdot \frac{t_{\text{інт}}}{\tau}}{U_{\text{вх}} \cdot \frac{t_{\text{інт}}}{\tau}}$$

Розкладаючи експоненту в ряд:

$$\gamma_{\text{інт}} = \frac{1 - 1 + \frac{t_{\text{інт}}}{\tau} - \frac{t_{\text{інт}}^2}{2\tau^2} - \frac{t_{\text{інт}}}{\tau}}{t_{\text{інт}}/\tau} \approx -\frac{t_{\text{інт}}}{2\tau}$$

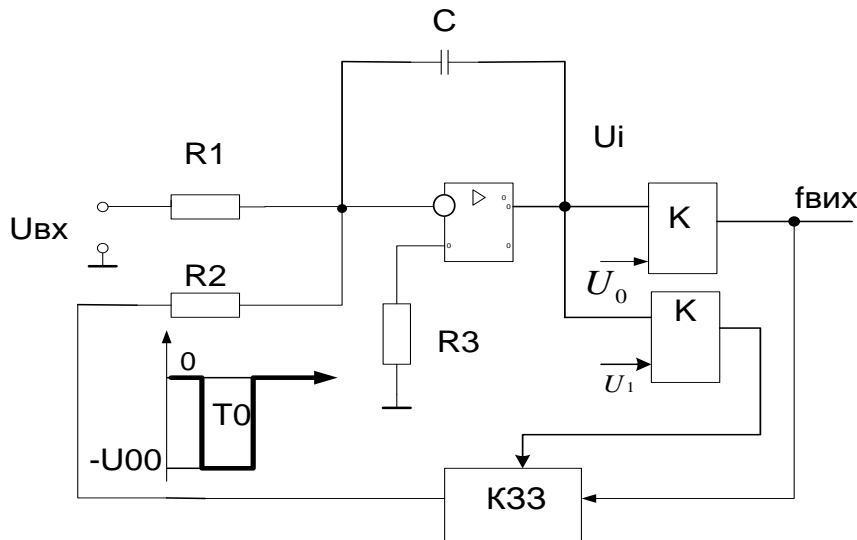
$\gamma_{\text{інт}} \% \approx -50t_{\text{інт}}/\tau$, де $\tau = RC$. Значить з плином часу похибка інтегрування схеми збільшується.

Відповідь : Похибка інтегрування схеми збільшується.

Завдання № 13

Текст завдання

Для схеми перетворювача напруга – частота (ПНЧ) з імпульсним зворотнім зв'язком перерахувати елементи, які визначають залежність вхідної напруги і частоти вихідної напруги.

Розв'язок

На виході інтегратора напруга U_i лінійно зростає від рівня $-U_1$ до рівня U_0 . При $U_i=U_0$ спрацьовує компаратор і через коло зворотнього зв'язку КЗЗ генерується від'ємний імпульс тривалістю T_0 і амплітудою $-U_{00}$, котрий перезаряджає конденсатор C до рівня $-U_1$. Заряд конденсатора від $U_{вх}$ відбувається за формулою: $U_{вх} \frac{t}{R_1 C} - U_1$, а розряд від U_{00} відповідно $U_0 - U_{00} \frac{t}{R_2 C}$.

В момент часу $t = T_1$: $U_{вх} \frac{T_1}{R_1 C} - U_1 = U_0$. В момент часу $t = T_2$: $U_0 - U_{00} \frac{T_0}{R_2 C} = -U_1$

Значить для інтервалу заряда конденсатора протягом часу T_1 можна записати

$$U_{вх} \frac{T_1}{R_1 C} + U_0 - U_{00} \frac{T_0}{R_2 C} = U_0, \text{ тобто } T_1 = \frac{U_{00} T_0 R_1}{U_{вх} R_2}.$$

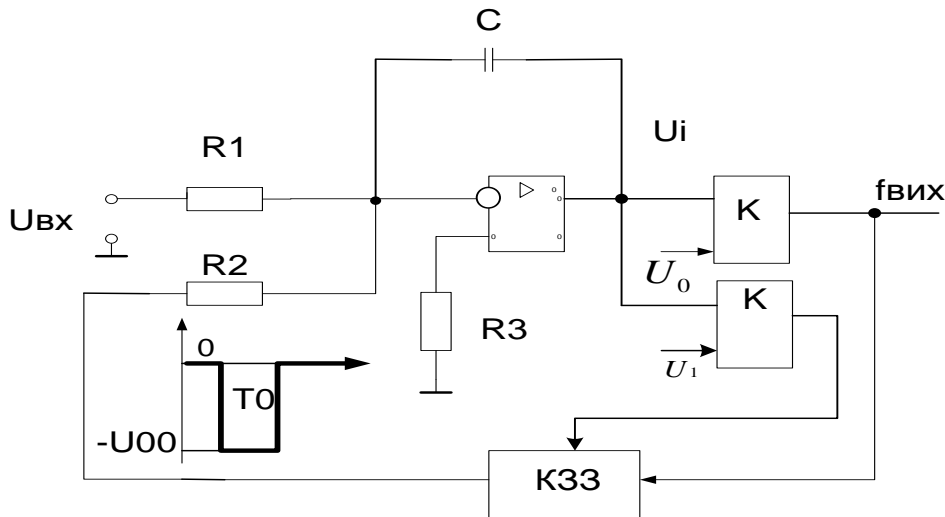
З останнього виразу випливає перелік елементів, параметри яких визначають залежність вхідної напруги і частоти вихідної напруги, а саме КЗЗ(U_{00} , T_0), R_1 , R_2 .

Відповідь : КЗЗ(U_{00} , T_0), R_1 , R_2 .

Завдання № 14

Текст завдання

Для схеми перетворювача напруга – частота (ПНЧ) з імпульсним зворотнім зв'язком вказати, чи впливає похибка ємності конденсатора С на похибку перетворення напруга – частота. Обґрунтувати.

Розв'язок

На виході інтегратора напруга U_i лінійно зростає від рівня $-U_1$ до рівня U_0 . При $U_i = U_0$ спрацьовує компаратор і через коло зворотнього зв'язку КЗЗ генерується від'ємний імпульс тривалістю T_0 і амплітудою $-U_{00}$, котрий перезаряджає конденсатор С до рівня $-U_1$. Заряд конденсатора від $U_{вх}$ відбувається за формулою: $U_{вх} \frac{t}{R_1 C} - U_1$, а розряд від U_{00} відповідно $U_0 - U_{00} \frac{t}{R_2 C}$.

В момент часу $t = T_1$: $U_{вх} \frac{T_1}{R_1 C} - U_1 = U_0$. В момент часу $t = T_2$: $U_0 - U_{00} \frac{T_0}{R_2 C} = -U_1$

Значить для інтервалу заряду конденсатора протягом часу T_1 можна записати $U_{вх} \frac{T_1}{R_1 C} + U_0 - U_{00} \frac{T_0}{R_2 C} = U_0$, тобто $T_1 = \frac{U_{00} T_0 R_1}{U_{вх} R_2}$

З останнього виразу випливає, що ємність конденсатора С не ходить в функцію перетворення напруга-частота, а тому похибка ємності конденсатора С на похибку перетворення не впливає.

Відповідь : Не впливає.

Завдання № 15

Текст завдання

Вказати функцію, яку виконує схема, приведена на рисунку. На який параметр функції впливає зміна частоти комутації f_k .

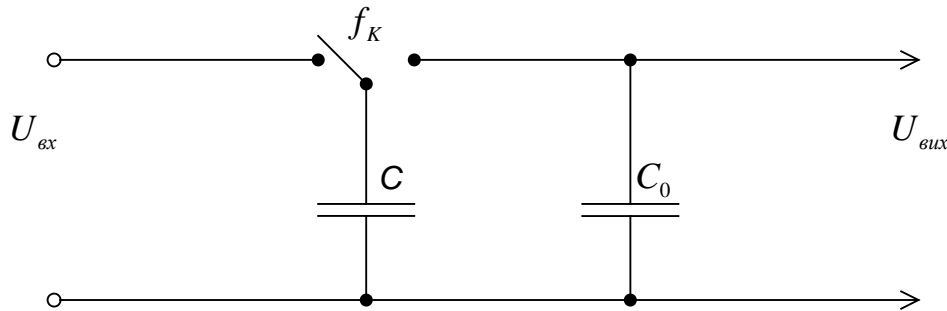
Розв'язок

Схема виконує функцію інтегрування. Середній струм, який протече за рахунок розряду конденсатора C :

$$I = \frac{Q}{\Delta t} = \frac{Q}{T} = \frac{CU_k}{T},$$

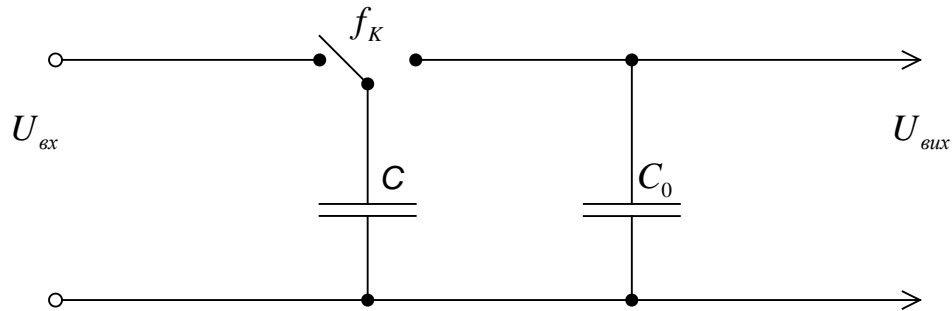
T – час, протягом якого відбувається замикання-розмикання ключа. Як видно з останньої формули, величина $\frac{C}{T}$ створює опір для вхідної напруги $U_{вх}$ в результаті чого протікає середній струм I . Порівнюючи середній струм I з законом Ома для резистивного кола $I = \frac{U}{R}$, можна сказати, що величина $\frac{C}{T}$ виконує роль еквівалентного опору $R_{екв} = \frac{T}{C}$, або $R_{екв} = \frac{1}{f_k C}$, де $f_k = \frac{1}{T}$ частота комутації конденсатора C . Виходячи з сказаного, для середнього струму I можна розглядати приведену схему як резистор з еквівалентним опором $R_{екв} = \frac{1}{f_k C}$, а схема виконує функцію інтегрування. З цього випливає, що зміна частоти f_k замикання-розмикання ключа впливає на сталу часу інтегрування вхідної напруги.

Відповідь: Функція інтегрування. Зміна частоти f_k комутації ключа впливає на сталу часу інтегрування вхідної напруги.

Завдання № 16

Текст завдання

Підвищення частоти комутації f_k призводить до збільшення постійної часу інтегрування чи її зменшення? Обґрунтувати.

Розв'язок

Еквівалентний опір середньому струму через конденсатор C $R_{\text{екв}} = \frac{1}{f_k C}$. Тому збільшення частоти комутації f_k приведе до збільшення еквівалентного опору, відтак до збільшення постійної часу інтегрування $\tau = R_{\text{екв}} C$.

Відповідь : До збільшення постійної часу інтегрування.

Завдання № 17

Текст завдання

Мінімізувати бульову функцію мажоритарного елемента
 $F(A,B,C) = \bar{A}BC + A\bar{B}C + ABC\bar{C} + ABC$

Розв'язок

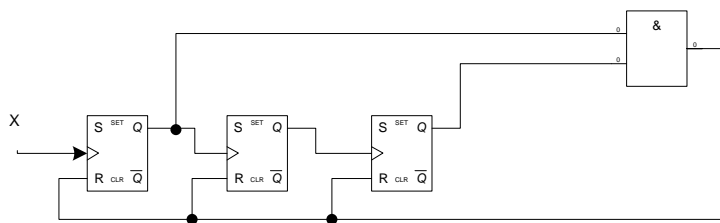
$$\begin{aligned} F(A,B,C) &= \bar{A}BC + A\bar{B}C + ABC\bar{C} + ABC = \bar{A}BC + A\bar{B}C + ABC\bar{C} + (ABC + ABC + ABC) = \\ &= (\bar{A}BC + ABC) + (A\bar{B}C + ABC) + (ABC\bar{C} + ABC) = \\ &= BC(\bar{A} + A) + AC(\bar{B} + B) + AB(\bar{C} + C) = \\ &= BC + AC + AB \end{aligned}$$

Відповідь : $BC + AC + AB$

Завдання № 18

Текст завдання

Замалювати тригерний подільник частоти імпульсів з коефіцієнтом 5. Вказати скільки тригерів достатньо для реалізації.

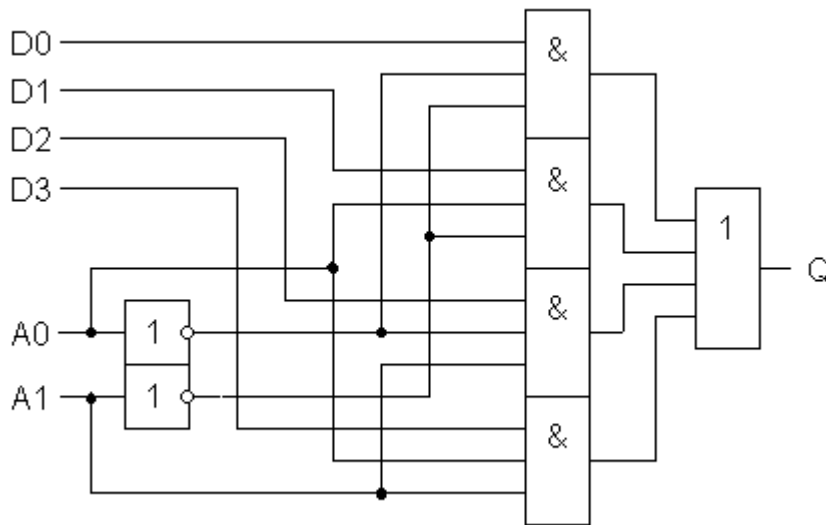
Розв'язок

Відповідь : Три.

Завдання № 19

Текст завдання

Замалювати структурну схему мультиплексора на 4 входи з використанням логічних елементів ЗІ, 4АБО, НІ. Вказати, скільки логічних елементів кожного типу достатньо для реалізації.

Розв'язок

Відповідь : НІ-2, ЗІ-4, 3АБО-1.

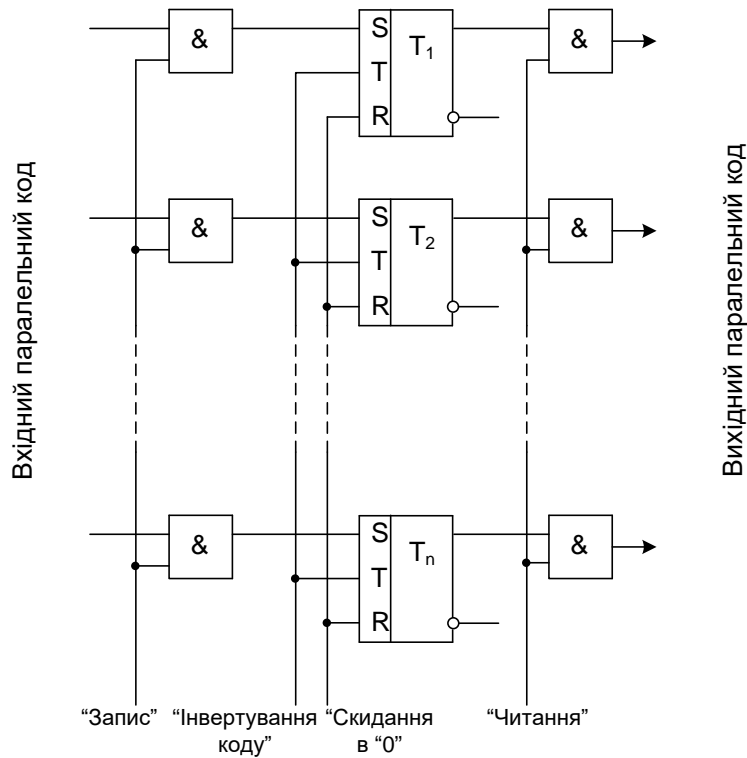
Завдання № 20

Текст завдання

Замалювати регістр паралельного типу на чотири розряди двійкового числа.
Вказати кількість тригерів, яких достатньо для реалізації.

Розв'язок

Загальна схема регістра паралельного типу.

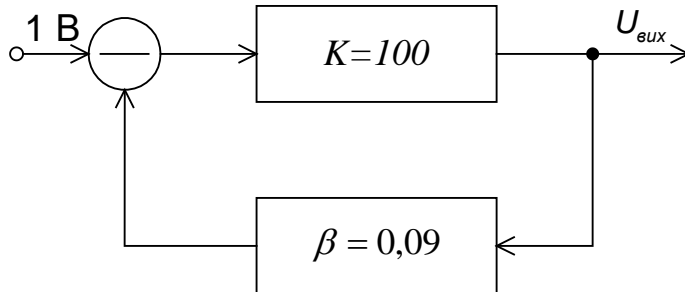
Достатньо чотирьох тригерів.

Відповідь : Чотири тригера.

Завдання № 21

Текст завдання

Знайти коефіцієнт підсилення підсилювача.

Розв'язок

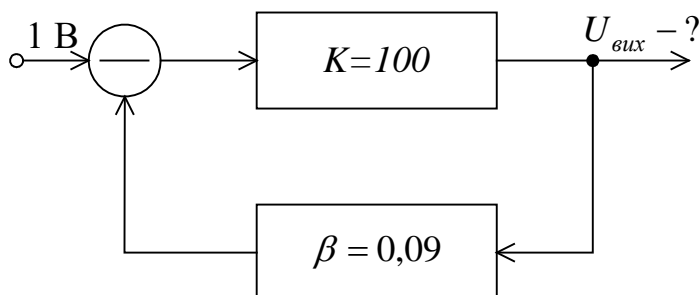
$$K_{\Sigma} = \frac{K}{1 + K\beta} = \frac{100}{1 + 100 * 0,09} = \frac{100}{1 + 9} = 10$$

Відповідь : 10.

Завдання № 22

Текст завдання

Знайти вихідну напругу підсилювача.

Розв'язок

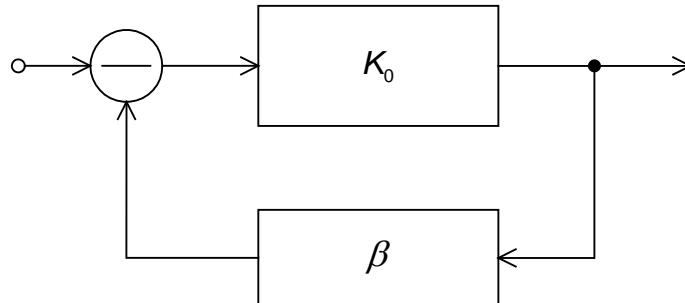
$$U_{вих} = U_{вх} \frac{K}{1 + K\beta} = 1 \frac{100}{1 + 100 * 0,09} = 1 \frac{100}{1 + 9} = 10(\text{В})$$

Відповідь : 10 В.

Завдання № 23

Текст завдання

Записати вираз для коефіцієнта підсилення схеми. Вказати вираз для підрахунку коефіцієнта підсилення за умови, що $K_0 \rightarrow \infty$

Розв'язок

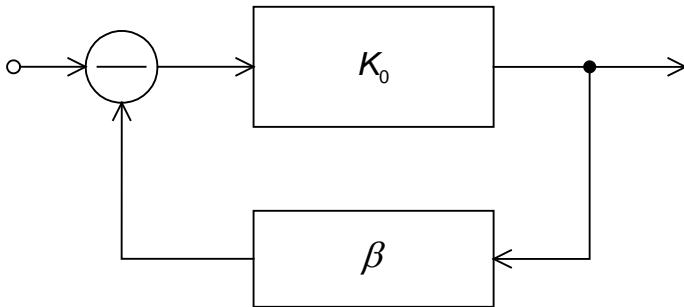
$$K_{\Sigma} = \frac{K_0}{1 + K_0\beta} \approx \frac{1}{\beta}, \text{ якщо } K_0 \rightarrow \infty$$

Відповідь : $K_{\Sigma} = \frac{1}{\beta}$

Завдання № 24

Текст завдання

Вказати більша чи менша частота зрізу підсилювача з негативним зворотнім зв'язком від частоти зрізу підсилювача K_0 без зворотнього чи менша? Обґрунтувати.

Розв'язок

$$K_{\text{під}} = \frac{K_0}{1 + p\tau}; f_{\text{зр}} = \frac{1}{2\pi\tau}$$

$$K_{\text{пзз}} = \frac{K_{\text{під}}}{1 + K_{\text{під}}\beta} = \frac{K_0}{1 + K_0\beta} \frac{1}{1 + p\tau_{\text{екв}}};$$

$$f_{\text{зрпзз}} = \frac{1}{2\pi\tau_{\text{екв}}}; \tau_{\text{екв}} = \frac{\tau}{1 + K_0\beta}$$

$$\tau_{\text{екв}} < \tau; f_{\text{зрпзз}} > f_{\text{зр}}$$

Значить частота зрізу підсилювача $f_{\text{зрпзз}}$ з негативним зворотнім зв'язком більша частоти зрізу $f_{\text{зр}}$ підсилювача без зворотнього зв'язку.

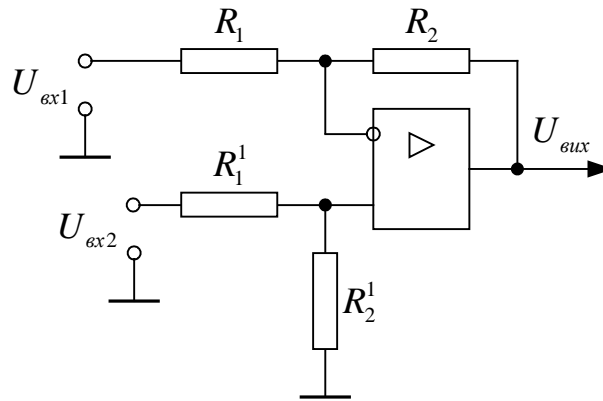
Відповідь : Частота зрізу підсилювача $f_{\text{зрпзз}}$ з негативним зворотнім зв'язком більша частоти зрізу $f_{\text{зр}}$ підсилювача без зворотнього зв'язку.

Завдання № 25

Текст завдання

Знайти вихідну напругу диференційного підсилювача, якщо

$$R_1 = R_1^1 = 2 \text{ кОм}, R_2 = R_2^1 = 20 \text{ кОм}, U_{\text{ex1}} = 1 \text{ В}, U_{\text{ex2}} = 1,5 \text{ В}.$$

Розв'язок

$$U_{\text{вих}}^1 = -U_{\text{ex1}} \frac{R_2}{R_1} = -1 \frac{20000}{2000} = -10(\text{В})$$

$$U_{\text{вих}}^2 = U_{\text{ex2}} \frac{R_2^1}{R_2^1 + R_1^1} \frac{R_1 + R_2}{R_1} = 1,5 \frac{20000}{21000} \frac{21000}{2000} = 15(\text{В})$$

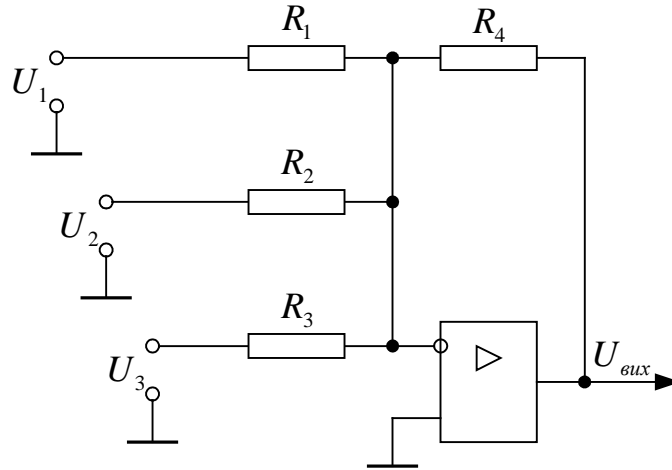
$$U_{\text{вих}} = U_{\text{вих}}^1 + U_{\text{вих}}^2 = -10 + 15 = +5(\text{В})$$

Відповідь : +5 В.

Завдання № 26

Текст завдання

Знайти вихідну напругу вагового суматора, якщо $R_1 = 1 \text{ кОм}$, $R_2 = 2 \text{ кОм}$, $R_3 = 4 \text{ кОм}$, $R_4 = 20 \text{ кОм}$, $U_1 = 1 \text{ В}$, $U_2 = -2 \text{ В}$, $U_3 = 1 \text{ В}$.

Розв'язок

$$U_{вих}^1 = -U_1 \frac{R_4}{R_1} = -1 \frac{20000}{1000} = -20(\text{В})$$

$$U_{вих}^2 = -U_2 \frac{R_4}{R_2} = +2 \frac{20000}{2000} = +20(\text{В})$$

$$U_{вих}^3 = -U_3 \frac{R_4}{R_3} = -1 \frac{20000}{4000} = -5(\text{В})$$

$$U_{вих} = U_{вих}^1 + U_{вих}^2 + U_{вих}^3 = -20 + 20 - 5 = -5(\text{В})$$

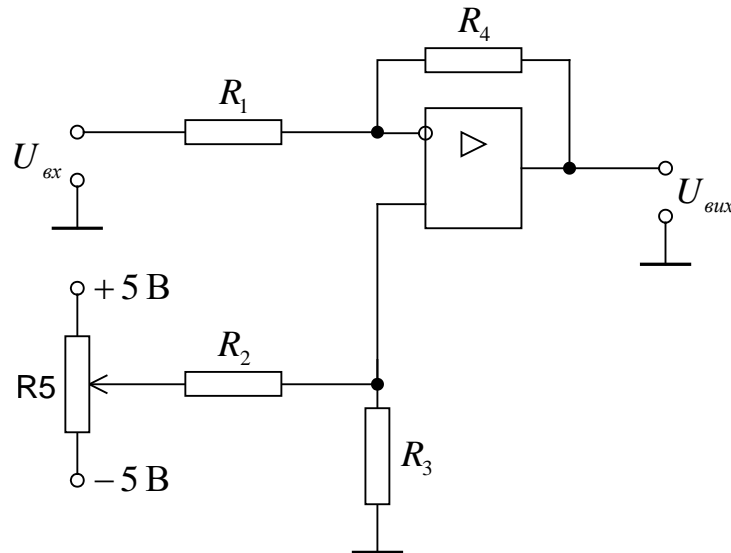
Відповідь : -5 В.

Завдання № 27

Текст завдання

Обґрунтувати необхідність використання різнополярних джерел напруги $+5\text{В}$ та -5В для компенсації напруги зміщення $U_{зм}$ операційного підсилювача.

Розв'язок

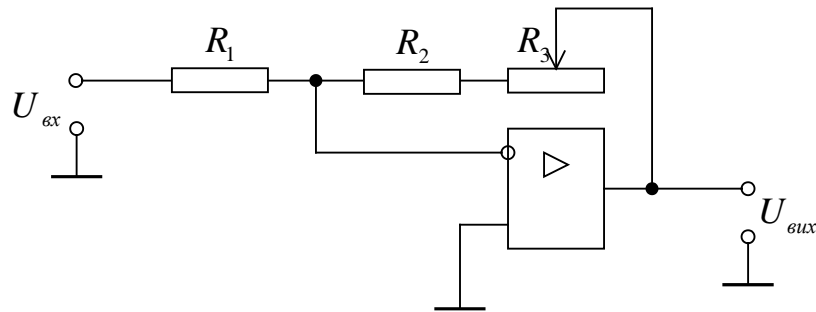
Джерела живлення $+5\text{В}$, -5В використовуються для можливості компенсації різнополярної напруги зміщення. Напруга на неінверсному вході операційного підсилювача може дякуючи цьому мати знак $+$ або $-$.

Відповідь : Джерела живлення $+5\text{В}$, -5В використовуються для можливості компенсації різнополярної напруги зміщення.

Завдання № 28

Текст завдання

Розрахувати R_1 і R_3 для забезпечення коефіцієнта підсилення $K_0 =$ від 9 до 11.
 $R_2 = 18$ кОм.

Розв'язок

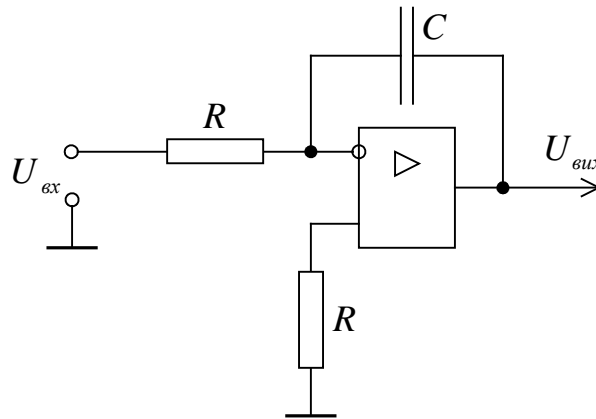
Для нижнього значення 9 коефіцієнта підсилення операційного підсилювача з негативним зворотнім зв'язком $K_{зз}^{\min} = \frac{R_2 + R_3}{R_1} = \frac{18000 + R_3}{R_1} = 9$, значить повинно виконуватись співвідношення $R_3 = 9R_1 - 18000$. Для верхнього значення 11 коефіцієнта підсилення $K_{зз}^{\max} = \frac{R_2 + R'_3}{R_1} = \frac{18000 + R'_3}{R_1} = 11$, і повинно виконуватись співвідношення $R'_3 = 11R_1 - 18000$. Найпростіше вибрати значення $R_3 = 0$, для цього значення впливає $R_1 = \frac{18000}{9} = 2000$. Тоді значення $R'_3 = 22000 - 18000 = 4000$.

Відповідь : Один з можливих варіантів: $R_1 = 2$ кОм, $R_3 = 4$ кОм.

Завдання № 29

Текст завдання

Вказати, більша чи менша похибка інтегрування активного інтегратора похибки інтегрування інтегратора на пасивних елементах?

Розв'язок

Для пасивного інтегратора похибка інтегрування:

$$\gamma_{\text{інт}} \% \approx -50t_{\text{інт}} / \tau, \text{ де } \tau = RC$$

Для активного інтегратора на оперційному підсилювачі похибка інтегрування:

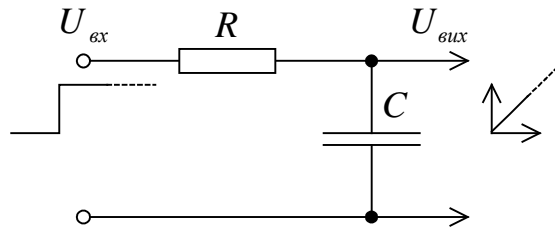
$\gamma_{\text{інт}} \% \approx -50t_{\text{інт}} / \tau_{\text{екв}}$, де $\tau_{\text{екв}} = K_0 RC$, K_0 - коефіцієнт підсилення операційного підсилювача. Отже похибка інтегрування активного інтегратора менше похибки інтегрування інтегратора на пасивних елементах.

Відповідь : Похибка інтегрування активного інтегратора менше похибки інтегрування інтегратора на пасивних елементах.

Завдання № 30

Текст завдання

Вказати, збільшує чи зменшує постійну часу інтегрування пасивного інтегратора збільшення ємності конденсатора C . Обґрунтувати.

Розв'язок

Для пасивного інтегратора постійна часу інтегрування: $\tau = RC$. Отже збільшення ємності конденсатора C збільшує значення постійної часу інтегрування.

Відповідь : Збільшує.

Завдання № 31

Текст завдання

Для наведеної схеми визначити частоту вихідних імпульсів, $f_{вх} = 1$ кГц.

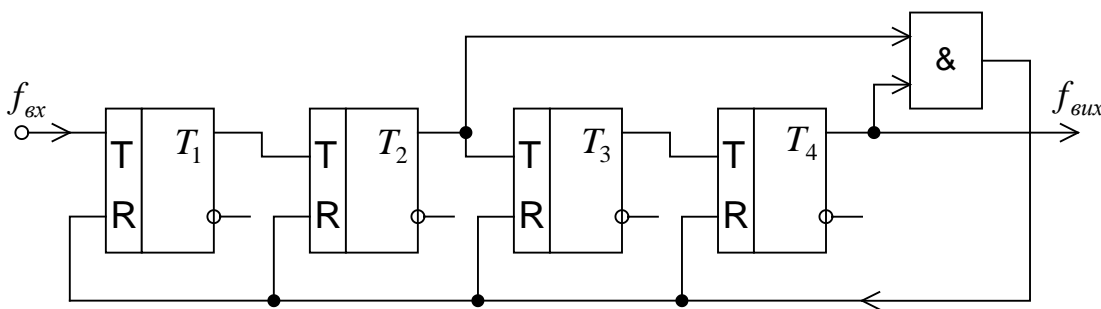
Розв'язок

Схема виконує функцію подільник частоти $f_{вх}$ на 10. Значить вихідна частота $f_{вих} = 100$ Гц.

Відповідь : 100 Гц.

Завдання № 32

Текст завдання

Для наведеної схеми визначити частоту вихідних імпульсів, $f_{\text{вх}} = 1$ кГц.

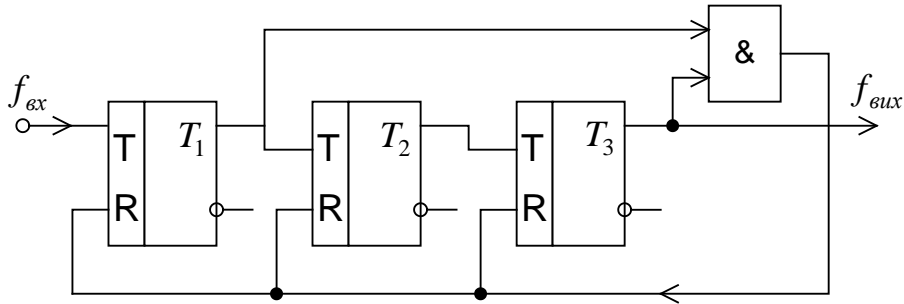
Розв'язок

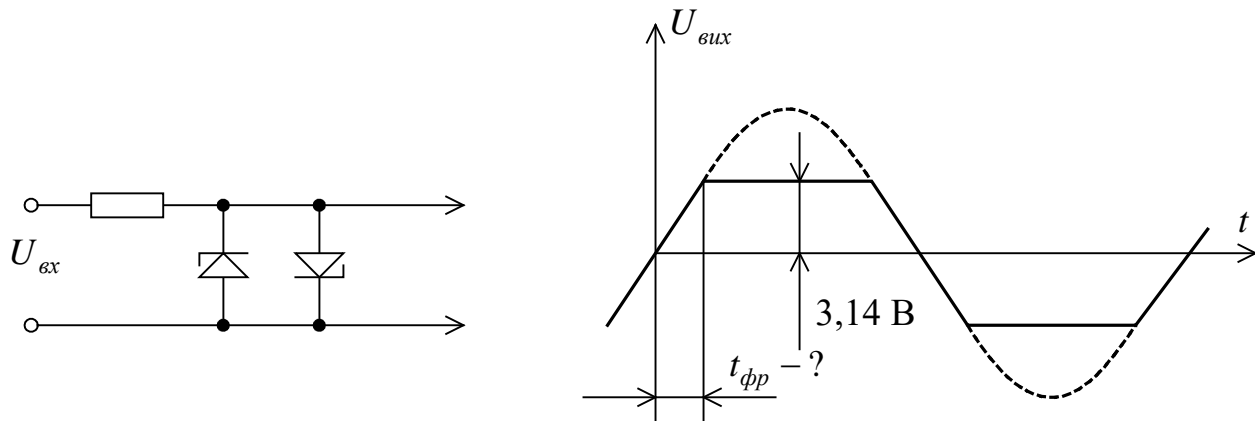
Схема виконує функцію подільник частоти $f_{\text{вх}}$ на 5. Значить вихідна частота $f_{\text{вих}} = 200$ Гц.

Відповідь : 200 Гц.

Завдання № 33

Текст завдання

Визначити час переднього фронту вихідних імпульсів паралельного діодного обмежувача, якщо дано: $U_{вх} = 100 \sin 2\pi ft$; $f = 50$ Гц; амплітуда вихідних імпульсів 3,14 В.

Розв'язок

Амплітуда вихідних імпульсів набагато менша амплітуди вхідного сигналу 100В, отже можна вважати, що $2\pi ft_{фр} \rightarrow 0$. Тоді

$$U_{вх} = 100 \sin 2\pi ft_{фр} \approx 100 * 2\pi ft_{фр} \text{ для } 2\pi ft_{фр} \rightarrow 0.$$

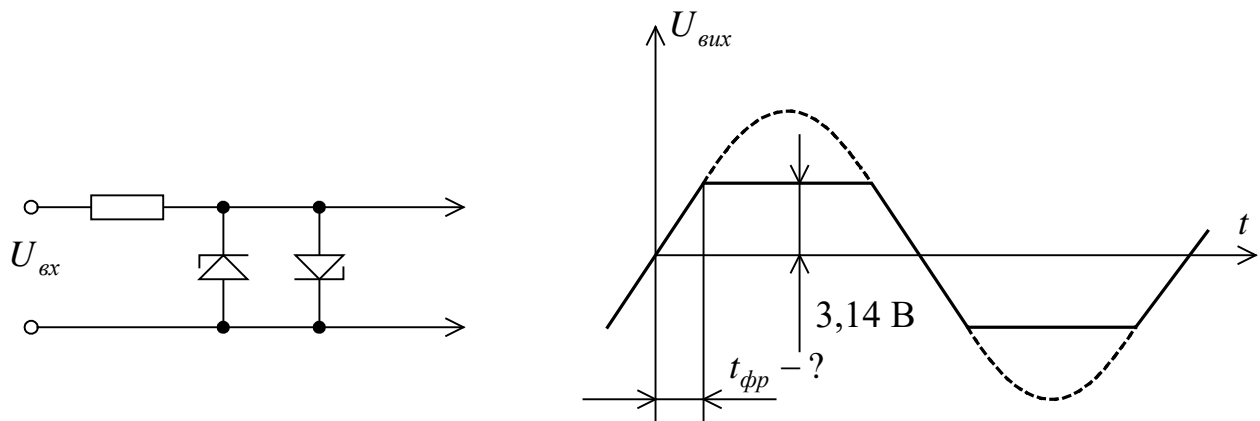
$$\text{Отже приблизно } t_{фр} \approx \frac{3,14}{100 * 2\pi * 50} = 10^{-4} (\text{с})$$

Відповідь : $t_{фр} \approx 10^{-4} \text{ с}.$

Завдання № 34

Текст завдання

Визначити час переднього фронту вихідних імпульсів паралельного діодного обмежувача, якщо дано: $U_{вх} = 100 \sin 2\pi ft$; $f = 100$ Гц; амплітуда вихідних імпульсів 3,14 В.

Розв'язок

Амплітуда вихідних імпульсів набагато менша амплітуди вхідного сигналу 100В, отже можна вважати, що $2\pi ft_{фр} \rightarrow 0$. Тоді

$$U_{вх} = 100 \sin 2\pi ft_{фр} \approx 100 * 2\pi ft_{фр} \text{ для } 2\pi ft_{фр} \rightarrow 0.$$

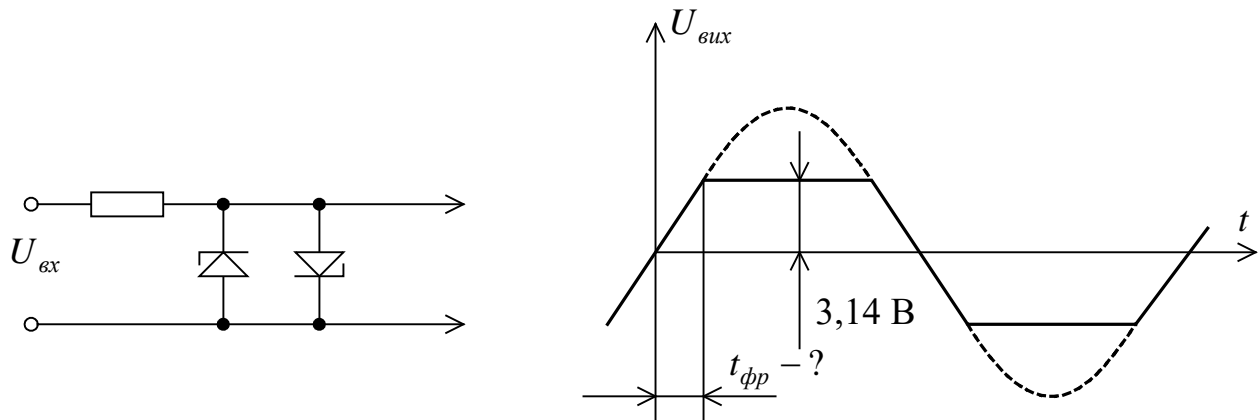
$$\text{Отже приблизно } t_{фр} \approx \frac{3,14}{100 * 2\pi * 100} = 5 * 10^{-5} (\text{с})$$

Відповідь : $t_{фр} \approx 5 * 10^{-5} \text{ с.}$

Завдання № 35

Текст завдання

Визначити фронти вихідних імпульсів паралельного діодного обмежувача, якщо дано: $U_{вх} = 200 \sin 2\pi ft$; $f = 10$ Гц; амплітуда вихідних імпульсів 3,14 В.

Розв'язок

Амплітуда вихідних імпульсів набагато менша амплітуди вхідного сигналу 100В, отже можна вважати, що $2\pi ft_{фр} \rightarrow 0$. Тоді

$$U_{вх} = 100 \sin 2\pi ft_{фр} \approx 100 * 2\pi ft_{фр} \text{ для } 2\pi ft_{фр} \rightarrow 0.$$

$$\text{Отже приблизно } t_{фр} \approx \frac{3,14}{100 * 2\pi * 10} = 5 * 10^{-4} (\text{с})$$

Відповідь : $t_{фр} \approx 5 * 10^{-4} \text{ с.}$

Завдання № 36

Текст завдання

Представити бульову функцію $F(A, B, C) = \bar{A}BC + A\bar{B}C + A\bar{B}\bar{C} + ABC$ в мінімізованому виді.

Розв'язок

$$\begin{aligned} F(A, B, C) &= \bar{A}BC + A\bar{B}C + A\bar{B}\bar{C} + ABC = \\ &= BC(\bar{A} + A) + A\bar{B}(\bar{C} + C) = BC + A\bar{B} \end{aligned}$$

Відповідь : $BC + A\bar{B}$

Завдання № 37

Текст завдання

Представити бульову функцію $F(A, B, C) = \bar{A}BC + A\bar{B}C + \bar{A}B\bar{C} + ABC$ в мінімізованому виді.

Розв'язок

$$\begin{aligned} F(A, B, C) &= \bar{A}BC + A\bar{B}C + \bar{A}B\bar{C} + ABC = \\ &= \bar{A}B(C + \bar{C}) + AC(\bar{B} + B) = \bar{A}B + AC \end{aligned}$$

Відповідь : $\bar{A}B + AC$

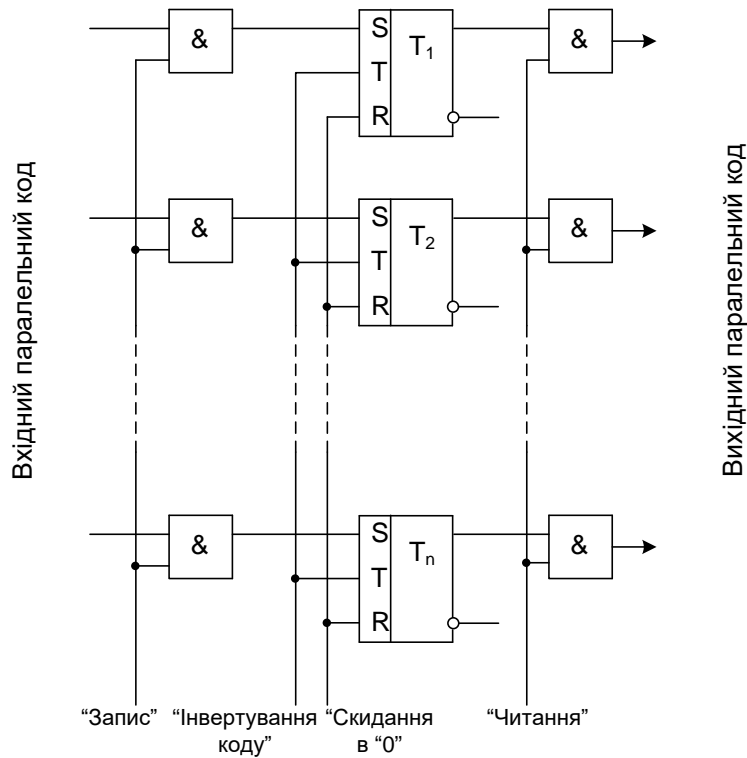
Завдання № 38

Текст завдання

Замалювати регістр паралельного типу на три розряди двійкового числа. Вказати кількість тригерів, яких достатньо для реалізації.

Розв'язок

Загальна схема регістра паралельного типу

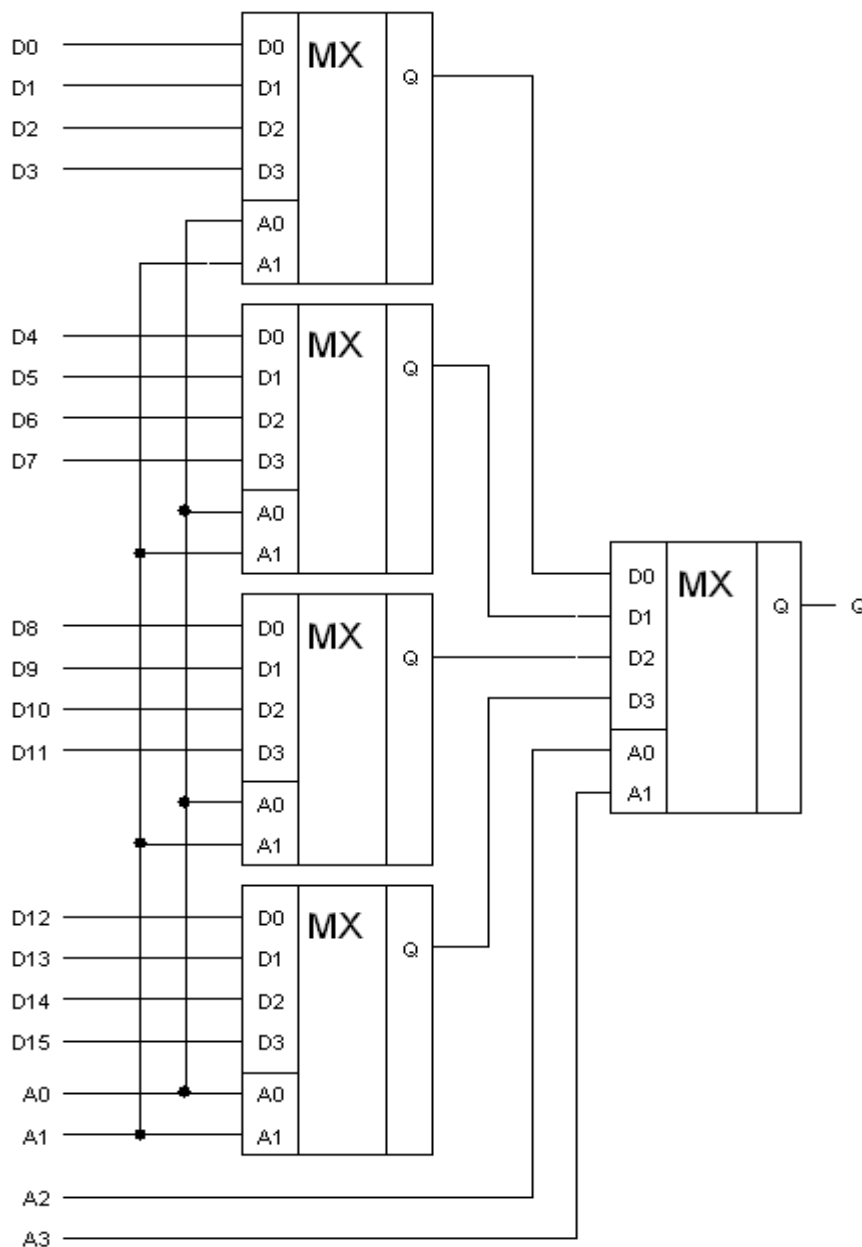
Достатньо трьох тригерів.

Відповідь : Три тригера.

Завдання № 39

Текст завдання

Замалювати мультиплексор на 16 входів з використанням мультиплексора на 4 входи. Вказати кількість мультиплексорів на 4 входи, необхідних для реалізації.

Розв'язок

Відповідь : 5 мультиплексорів.

Завдання № 40**Текст завдання**

Представити бульову функцію $F(A, B, C) = \bar{A}BC + ABC + \bar{A}\bar{B}\bar{C} + \bar{A}BC$ в мінімізованому вигляді.

Розв'язок

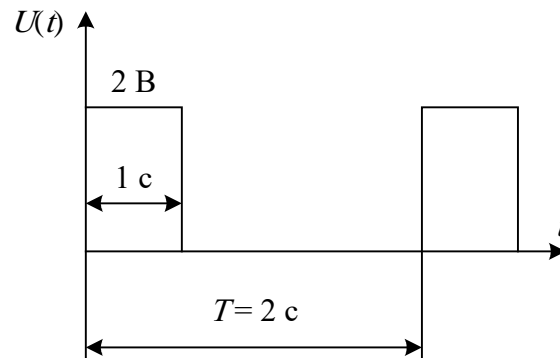
$$\begin{aligned} F(A, B, C) &= \bar{A}BC + ABC + \bar{A}\bar{B}\bar{C} + \bar{A}BC = \\ &= BC(\bar{A} + A) + \bar{A}B(\bar{C} + C) = BC + \bar{A}B \end{aligned}$$

Відповідь : $BC + \bar{A}B$

Завдання № 41

Текст завдання

Визначити середнє, середньовипрямлене та середньоквадратичне значення періодичного сигналу прямокутної форми та його щільність.

Розв'язок

Середнє та середньовипрямлене значення

$$U_{\text{ср}} = \frac{2 \cdot 1}{2} = 1(\text{В})$$

Середньоквадратичне значення

$$U_{\text{скв}}^2 = \frac{2^2 \cdot 1}{2} = 2; U_{\text{скв}} = \sqrt{2} = 1,41(\text{В})$$

Щільність

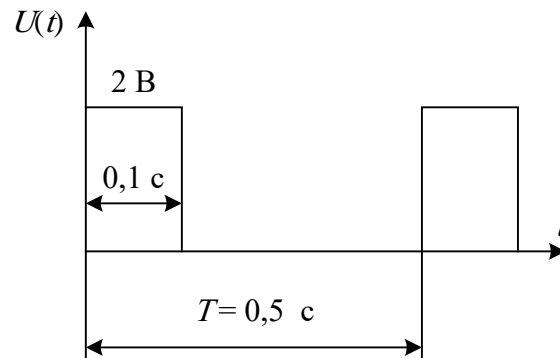
$$Q = \frac{2}{1} = 2$$

Відповідь : 1В; 1,41В; 2.

Завдання № 42

Текст завдання

Визначити середнє, середньовипрямлене та середньоквадратичне значення періодичного сигналу прямокутної форми та його щільність.

Розв'язок

Середнє та середньовипрямлене значення

$$U_{cp} = \frac{2 * 0,1}{0,5} = 0,4(V)$$

Середньоквадратичне значення

$$U_{скв}^2 = \frac{2^2 * 0,1}{0,5} = 0,8; U_{скв} = \sqrt{0,8} = 0,89(V)$$

Щільність

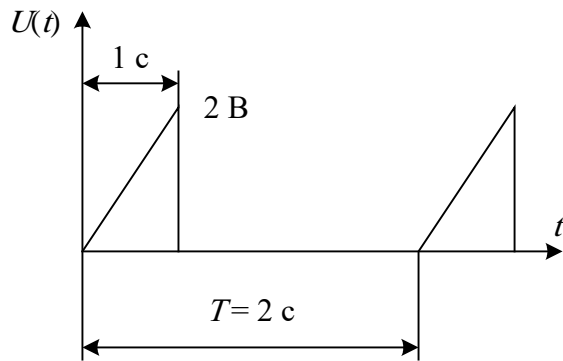
$$Q = \frac{0,5}{0,1} = 5$$

Відповідь : 0,4В; 0,89В; 5.

Завдання № 43

Текст завдання

Визначити середнє, середньовипрямлене та середньоквадратичне значення періодичного сигналу прямокутної форми та його щільність.

Розв'язок

Середнє та середньовипрямлене значення

$$U_{cp} = \frac{2 * 1}{2 * 2} = 0,5(V)$$

Середньоквадратичне значення

$$U_{скв}^2 = \frac{1}{2} \int_0^1 (2t)^2 dt = \frac{4}{2} \int_0^1 t^2 dt = 2 * \frac{t^3}{3} \Big|_0^1 = 2 * \frac{1}{3} (B^2)$$

$$U_{скв} = \sqrt{\frac{2}{3}} = \sqrt{0,66} = 0,81(V)$$

Щільність

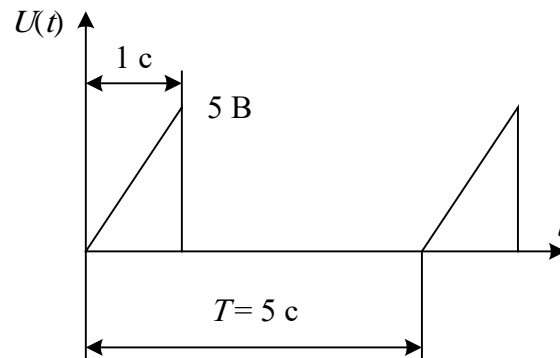
$$Q = \frac{2}{1} = 2$$

Відповідь : 0,5В; 0,81В; 2.

Завдання № 44

Текст завдання

Визначити середнє, середньовипрямлене та середньоквадратичне значення періодичного сигналу прямокутної форми та його щільність.

Розв'язок

Середнє та середньовипрямлене значення

$$U_{\text{ср}} = \frac{5 \cdot 1}{2 \cdot 5} = 0,5(\text{В})$$

Середньоквадратичне значення

$$U_{\text{скв}}^2 = \frac{1}{5} \int_0^1 (5t)^2 dt = \frac{25}{5} \int_0^1 t^2 dt = 5 \cdot \frac{t^3}{3} \Big|_0^1 = 5 \cdot \frac{1}{3} (\text{В}^2)$$

$$U_{\text{скв}} = \sqrt{\frac{5}{3}} = \sqrt{1,66} = 1,29(\text{В})$$

Щільність

$$Q = \frac{5}{1} = 5$$

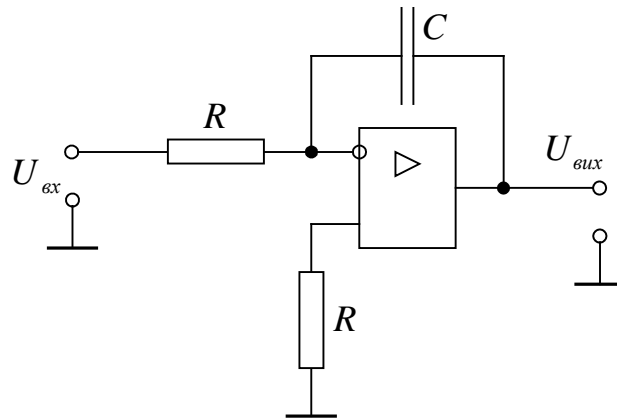
Відповідь : 0,5В; 1,29В; 5.

Завдання № 45

Текст завдання

Вказати, як зміниться (збільшиться чи зменшиться) похибка інтегрування при зменшенні опору резистора R для фіксованого часу інтегрування? Обґрунтувати.

Розв'язок

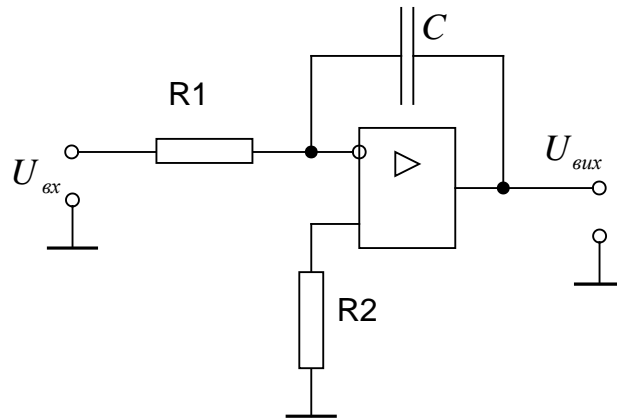
Для активного інтегратора на операційному підсилювачі похибка інтегрування:

$\gamma_{\text{інт}} \% \approx -50t_{\text{інт}} / \tau_{\text{екв}}$, де $\tau_{\text{екв}} = K_0 RC$, K_0 - коефіцієнт підсилення операційного підсилювача. При зменшенні опору резистора R зменшиться стала часу $\tau_{\text{екв}}$ відтак похибка інтегрування збільшиться.

Відповідь : Похибка інтегрування збільшиться.

Завдання № 46**Текст завдання**

Вказати, як впливає зміна опору R2 на постійну часу інтегрування?

Розв'язок

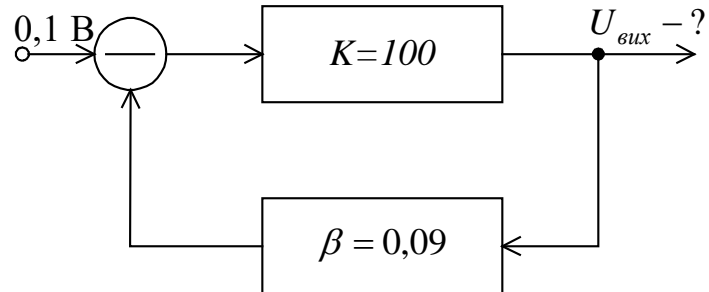
Постійна часу інтегрування $\tau = R_1 C$, відтак опір резистора R2 не впливає на постійну часу інтегрування.

Відповідь : Не впливає.

Завдання № 47

Текст завдання

Знайти вихідну напругу підсилювача.

Розв'язок

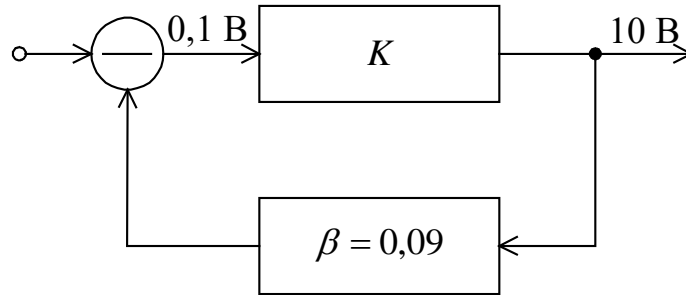
$$U_{\text{вих}} = U_{\text{вх}} \frac{K}{1 + K\beta} = 0,1 \frac{100}{1 + 100 * 0,09} = 0,1 \frac{100}{1 + 9} = 1(\text{В})$$

Відповідь : 1В.

Завдання № 48

Текст завдання

Визначити коефіцієнт підсилення підсилювача за напругою.

Розв'язок

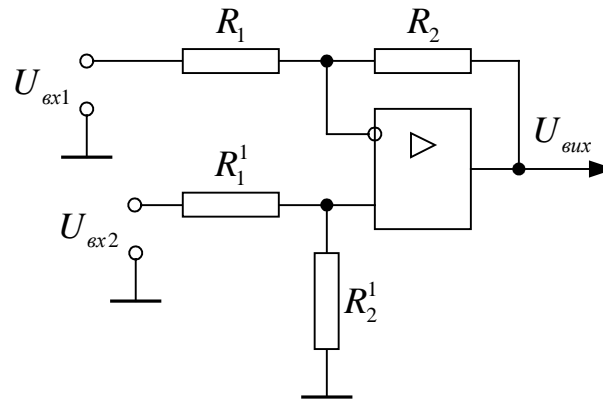
$$K = \frac{10}{0,1} = 100; K_z = \frac{K}{1 + K\beta} = \frac{100}{1 + 100 * 0,09} = \frac{100}{10} = 10$$

Відповідь : 10.

Завдання № 49

Текст завдання

Знайти вихідну напругу диференційного підсилювача, якщо
 $R_1 = R_1^1 = 12 \text{ кОм}$,
 $R_2 = R_2^1 = 120 \text{ кОм}$, $U_{\text{ex1}} = 1 \text{ В}$, $U_{\text{ex2}} = 1,5 \text{ В}$.

Розв'язок

$$U_{\text{вих}}^1 = -U_{\text{ex1}} \frac{R_2}{R_1} = -1 \frac{120000}{12000} = -10(\text{В})$$

$$U_{\text{вих}}^2 = U_{\text{ex2}} \frac{R_2^1}{R_2^1 + R_1^1} \frac{R_1 + R_2}{R_1} = 1,5 \frac{120000}{132000} \frac{132000}{12000} = 15(\text{В})$$

$$U_{\text{вих}} = U_{\text{вих}}^1 + U_{\text{вих}}^2 = -10 + 15 = +5(\text{В})$$

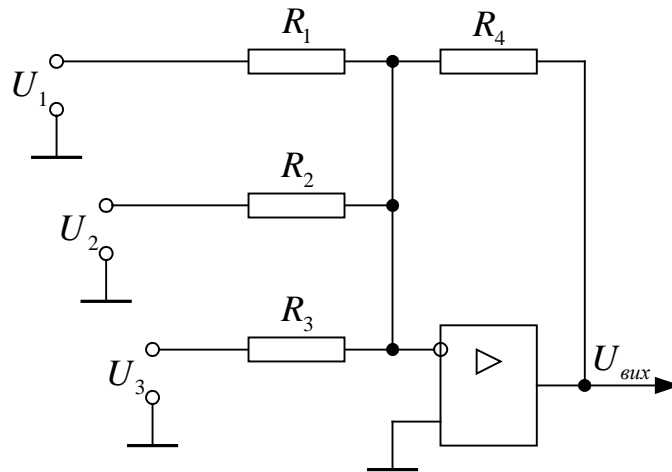
Відповідь : 5В.

Завдання № 50

Текст завдання

Знайти вихідну напругу вагового суматора, якщо $R_1 = 2 \text{ кОм}$, $R_2 = 4 \text{ кОм}$, $R_3 = 8 \text{ кОм}$,

$R_4 = 40 \text{ кОм}$, $U_1 = 1 \text{ В}$, $U_2 = -2 \text{ В}$, $U_3 = 1 \text{ В}$.

Розв'язок

$$U_{вих}^1 = -U_1 \frac{R_4}{R_1} = -1 \frac{40000}{2000} = -20(\text{В})$$

$$U_{вих}^2 = -U_2 \frac{R_4}{R_2} = +2 \frac{40000}{4000} = +20(\text{В})$$

$$U_{вих}^3 = -U_3 \frac{R_4}{R_3} = -1 \frac{40000}{8000} = -5(\text{В})$$

$$U_{вих} = U_{вих}^1 + U_{вих}^2 + U_{вих}^3 = -20 + 20 - 5 = -5(\text{В})$$

Відповідь : -5В.